

Příloha 1 – Vyšetření fonemického sluchu

E. Vyšetření fonemického sluchu

Dg. Datum vyšetření

1. nitě	dítě
2. kos	kus
3. koza	kosa
4. míč	rýč
5. mává	dává
6. tudy	dudy
7. kape	kope
8. chata	vata
9. pije	bije
10. veze	vede
11. muška	myška
12. mrak	drak
13. Líba	lípa
14. sud	sad
15. salám	salát

16. zeď	sed'
17. Kuba	kupa
18. duha	tuha
19. kope	koupe
20. koupe	houpe
21. vana	vata
22. pálí	balí
23. tužka	taška
24. zívá	dívá
25. jáma	máma
26. buben	pupen
27. houby	houpy
28. pes	leš
29. cop	cep
30. muška	tužka

31. liška	myška
32. mele	mete
33. Petr	metr
34. dělo	tělo
35. pata	padá
36. moucha	mouka
37. mouka	louka
38. dům	dým
39. vozy	vosy
40. bosa	basá
41. husa	pusa
42. myje	šije
43. máček	míček
44. bolí	solí
45. nos	kos

46. pas	pes
47. liška	myška
48. pec	pac
49. kost	most
50. miska	maska
51. bába	žába
52. pere	bere
53. bumbá	pumpá
54. boty	noty
55. táta	teta
56. jede	vede
57. vrána	brána
58. luk	lak
59. nohy	rohy
60. puk	luk

Hodnocení:

Znělost – Neznělost (N > 20) bodů %

Kontinuálnost – Nekontinuálnost (N > 27) bodů %

Nosovost – Nenosovost (N > 26) bodů %

Kompaktnost – Difuznost – samohlásky (N > 24) bodů %

Celkem (N > 98) bodů %

ŠKODOVÁ, Eva, František MICHEK a Marie MORAVCOVÁ. *Hodnocení fonemického sluchu u předškolních dětí*. Praha: Realia, 1995.

Příloha 2 – Rozhovor se školními logopedy

Rozhovor se školními logopedy

1. S jakým druhem narušené komunikační schopnosti se ve své práci setkáváte nejčastěji?

R 1: „OVŘ, vývojová dysfázie, dyspraxie“

R 2: „vývojová dysfázie, dyslálie, OVŘ“

2. Kolikrát týdně pracujete s dítětem?

R1: „Každý den, takže pětkrát.“

R2: „Pětkrát“

3. Pracujete s dítětem individuálně nebo i v rámci skupinové intervence?

R1: „Obojí denně“

R2: „Každodenně v rámci skupinové intervence, 1-2 x týdně individuálně“

4. Jak často zapojujete cvičení na rozvoj fonemického sluchu?

R1: „Většinou třikrát týdně.“

R2: „Snažím se alespoň chvilku každý den.“

5. Jaké materiály využíváte k rozvoji fonemického sluchu?

R1: „Dvojice slov od Škodové, Sluchová cvičení od Bednářové, publikaci Náměty pro logopedickou prevenci, vlastní publikaci Kolektivní logopedická cvičení v MŠ, soubor materiálů Kafomet, publikace Dany Kutálkové a vlastní obrázkové pomůcky“

R2: „*Diagnostika předškoláka od Bednářové a taky z jejich sešitů zaměřující se na sluchové vnímání, Není hláska jako hláska od Slezákové, zvuková lotta, Elkonin. Také zalaminované pomůcky z internetu nebo vlastnoručně vyrobené.*“

6. Jaké pomůcky/aktivity pro rozvoj fonemického sluchu jsou u dětí nejoblíbenější?

R1: „*Oblíbené jsou aktivity s pohybem – délka (pás x pes → dlouhý krok, krátký krok), zraková podpora – sykavky (čmelák, mašinka apod.), obecně se smyslovou podporou hmat – zrak – pohyb. Dále hádanky na počáteční hlásku nebo slabiku), sluchové pexeso, pohádka, ve které se opakuje často jedno slovo a když ho děti uslyší, zvednou třeba ruku, nebo taky doplňování slov do věty“*

R2: „*Hra na robota – rytmičtější slova, třídění obrázků do domečků podle počtu slabik, Povídám, povídám pohádku a když zazní domluvené slovo, dítě tleskne nebo hodí kuličku do misky, „Člověče, já tam budu dřív“ – hra pro rozvoj sluchové diferenciaci“*

7. Zaznamenáváte díky pravidelnému tréninku fonemického sluchu posun v této oblasti u svých svěřenců?

R1: „*Ano, ale je to individuální, s odstupem času je to lépe pozorovatelné“*

R2: „*Určitě ano.*“

8. U jakých diagnóz pozorujete největší obtíže v oblasti fonemického sluchu?

R1: „*U vývojové dysfázie“*

R2: „*U vývojové dysfázie.*“

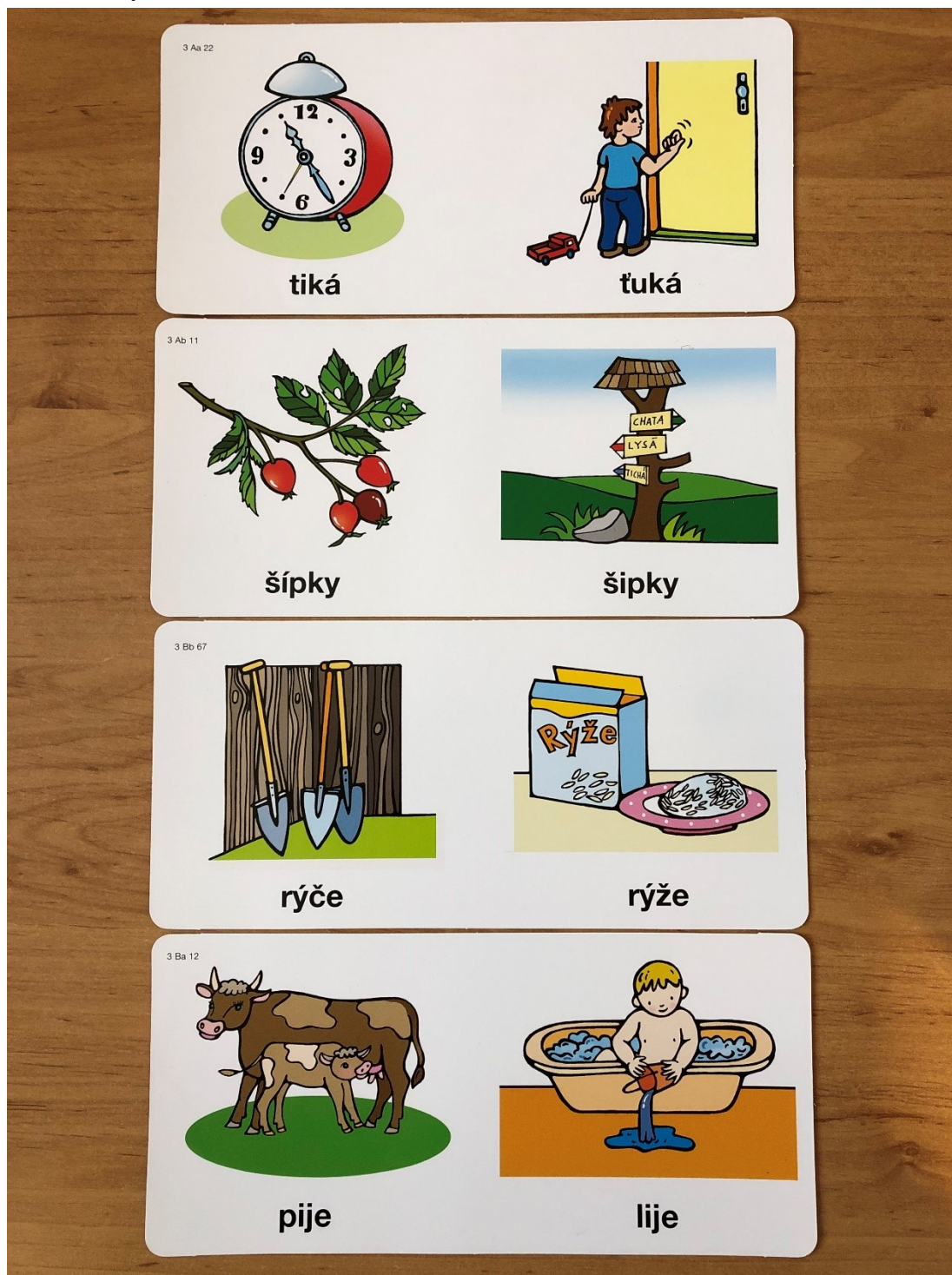
9. Jaké aktivity byste doporučila předškolním pedagogům pro rozvoj fonemického sluchu v rámci každodenní činnosti s dětmi v mateřské škole?

R1: „Průpravná cvičení, zapojovat do hudební výchovy, dobré jsou publikace od Kmentové, taky by se měli zajímat o tu problematiku, mít chuť si hledat materiál, rozvíjet děti.“

R2: „Básničky, rýmováčky, písničky, práci s hudebními nástroji, rozlišování hlasitosti, rytmizace, tichá pošta, Kuba řekl, poznávání zvuků, rozlišování zvuků, u předškoláků slovní fotbal.“

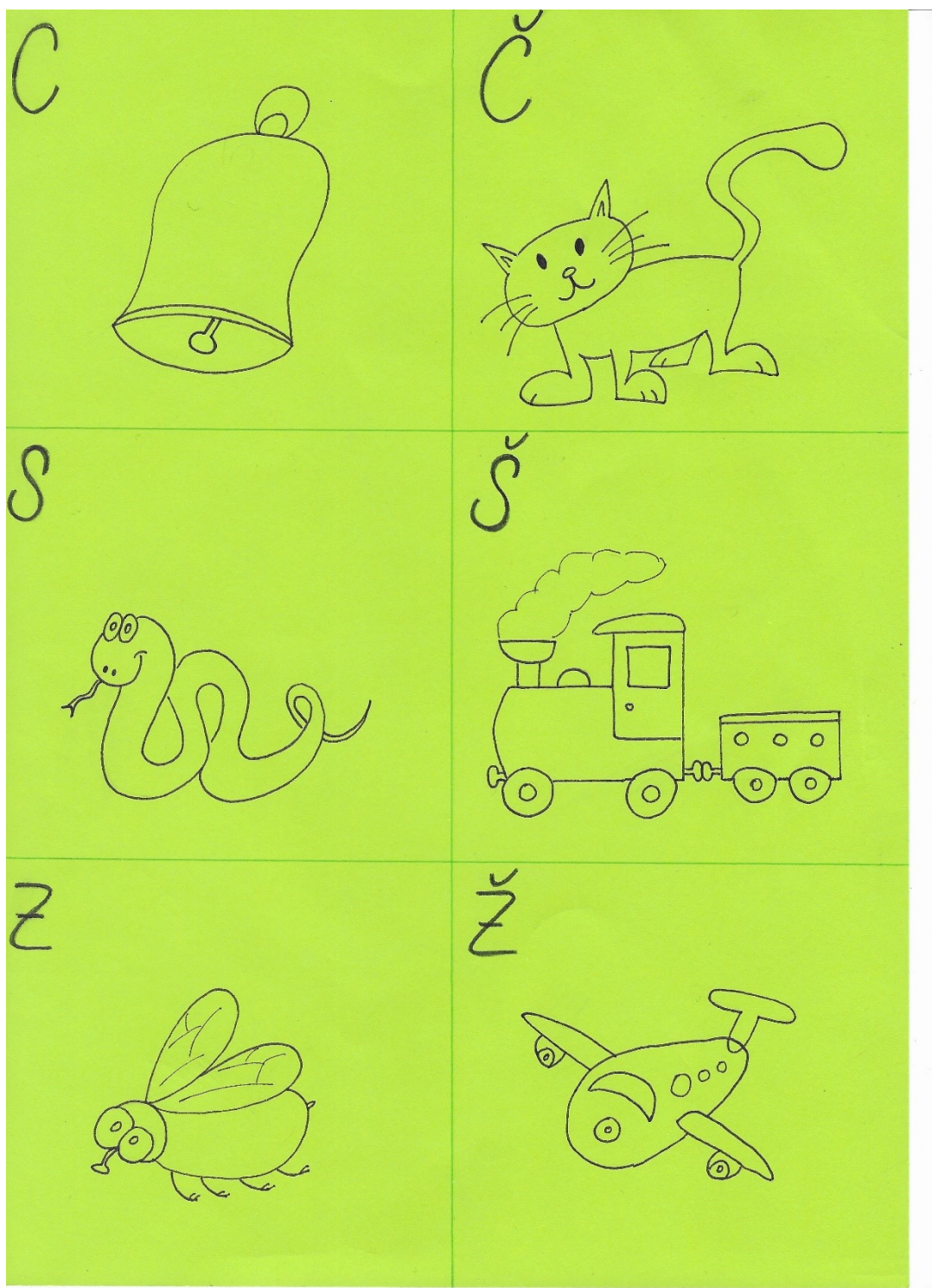
Příloha 3 – ukázka použitých materiálů pro rozvoj fonemického sluchu

Obrázkové karty na fonemickou diferenciaci hlásek.

Zdroj: SVOBODOVÁ, Karla. *Jazyk a řeč: 3. Rozlišování hlásek ve slově*. Ostrava: Montanex, 2005. ISBN 80-7225-080-9

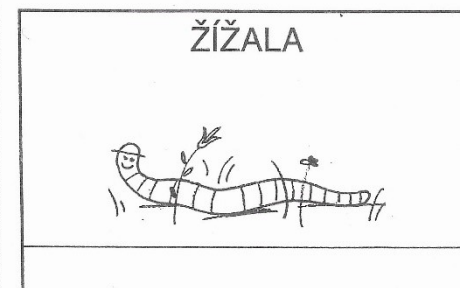
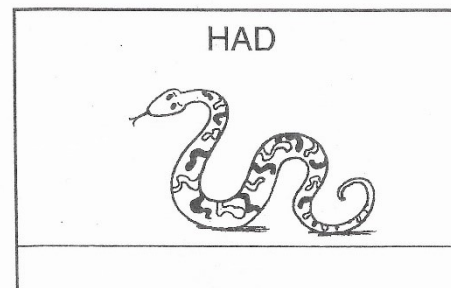
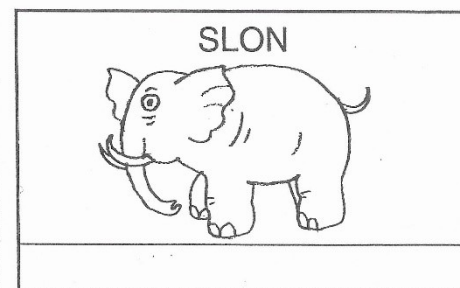
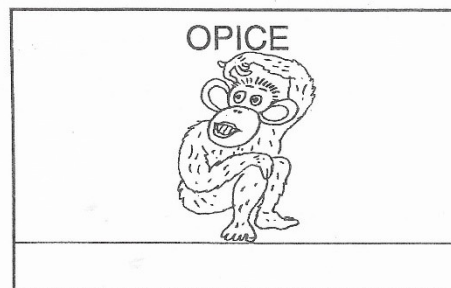
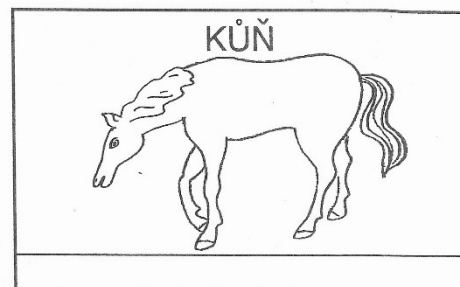
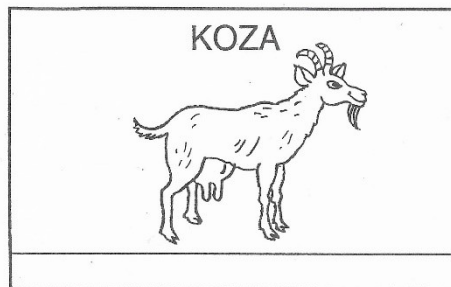
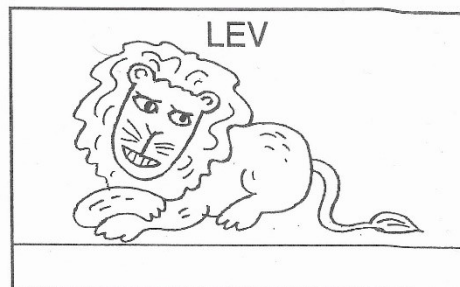
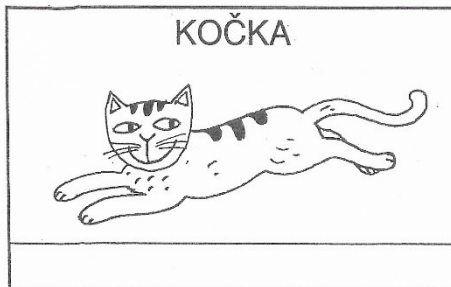
Pracovní list na diferenciaci sykavek

Zdroj: vlastní tvorba

Sluchová analýza slov na slabiky

Do rámečku pod obrázkem nakresli tolik teček, kolik má slovo slabik. Porovnej dvojice slov nakreslených vedle sebe. Které slovo je delší?

Zdroj: získaný materiál od neznámého autora

Třídění obrázků do skupin podle první hlásky

Poznávání první hlásky ve slovech

The worksheet contains six red arrow-shaped boxes, each representing a letter. Each box has a grid for drawing. The letters and their corresponding illustrations are:

- K**: Grid contains an anchor.
- O**: Grid contains an owl.
- P**: Grid contains a pig.
- Č**: Grid contains a chameleon.
- J**: Grid contains a jellyfish.
- R**: Grid contains a rose.

Zdroj: získaný materiál z neznámého zdroje

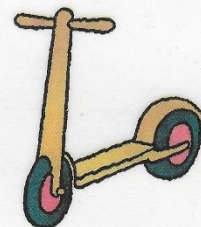
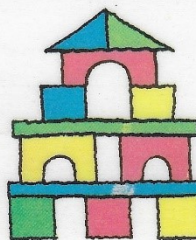
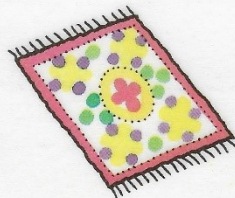
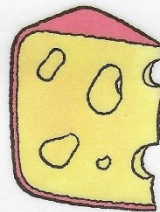
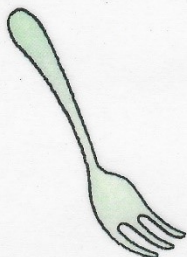
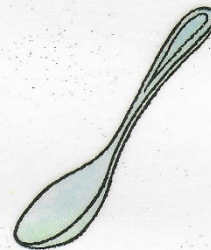
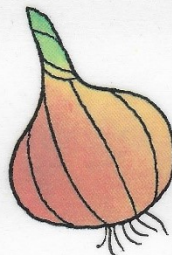
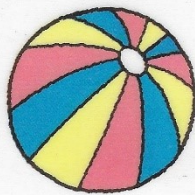
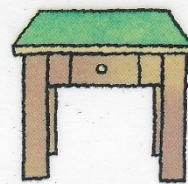
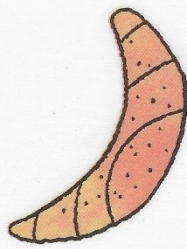
Určování počtu slabik a vyřazení jinak dlouhého slova z řady

52

Děti určují počet slabik jednotlivých slov v řádcích i sloupcích. Mohou k nim klást stejný počet knoflíků, tyčinek, čárek apod. Hledají slovo nejkratší, nejdelší v sloupcu, vylučují v řádce slovo, které se délkou liší od ostatních. Vymyslejí místo něho slovo stejně dlouhé. Mohou vyhledávat předměty téhož druhu a jen ta slova dělit na slabiky apod. (D)

Nebudeme stříhat, ale říkat a vytleskávat. Čteme první řádku a tleskáme: rohlík — —; slon — a pořád dál. Určujeme krátká, dlouhá a stejně dlouhá slova. Napřed ta na obrázcích, pak vymyslíme další. Jsou všechna slova na 1. řádce stejně dlouhá? Které je nejdelší?

52

Zdroj: vytržený list z již nedohledatelné publikace

Dvojice slov k rozvoji fonemické diference

Rozvoj fonemického sluchu – stejná x nestejná slova s významem

Instrukce: dítěti říkejte dvojice slov, zpočátku se zrakovou oporou, později se zakrytými ústy. Seznam obsahuje pouze nestejná dvojice, proto je nutno vkládat hodně stejných dvojic, aby si dítě nenašlo systém správných odpovědí. Dítě hodnotí dvojice slovy „stejná“ nebo „jiná“ (případně „nestejná“). Cvičení provádějte denně, 10 – 20 dvojic dle věku a individuálních potřeb dítěte.

SYKAVKY

česnek – cesnek
čepice – cepice
svíčka – svicka
kačenka – kacenka
pláče – pláce
brečí – brečí
čihá – cihá
čuník – cuník
drobeček – drobecek
koníček – konícek
babička – babicka
kolíček – kolícek
brouček – broucek
koláč – kolác
kolotoč – kolotoc
míč – míc
potápěč – potápěc
myš – mys
koš – kos
šála – sála

šňůra – sňůra
šest – šest
kouše – kouse
mašle – masle
pošta – posta
košile – kosile
odešli – odesli
šťěstlí – stěstí
píše – píse
žena – zena
poběžlí – pobězí
žehlí – zehlí
židle – zidle
žaludy – zaludy
Žofka – Zofka
kožich – kozich
bažant – bazant
namaže – namaze
žížala – zízala
žito – zito

zip – sip
zima – sima
veze – vese
kozel – kosel
lízátko – lísátko
mazání – masání
zítra – sítra
mizí – misí
váza – vása
živá – sívá
zalévá – salévá
povozí – povosí
siza – sísa
růže – růše
nože – noše
žirafa – širafa
kožich – košich
židle – šidle
žaludy – šaludy
bažant – bašant

K x T

klacek – tlacek
kluk – tluk
kytka – tytka
poklad – potlad
kopec – topec
mák – mát
makový – matový
louka – louta
očko – očto
klika – tlika
krok – trok
mouka – mouta
patka – pakta
krtek – krket
skáče – stáče

trojka – krojka
vlak – vlat
vlásky – vlásty
bota – boka
šaty – šaky
hrnek – hrnet
tríko – křiko
stůl – skůl
klečí – tlečí
kóvá – tová
patka – pakta
klíč – tlíč
kapsa – tapsa
písek – píset
plavky – plavty

R x L

rosa – losa
růže – lůže
parohy – palohy
Barunka – Balunka
brouk – blouk
brýle – bílye
ručník – lučník
koruna – koluna
paruka – paluka
Jaruška – Jaluška
Marek – Malek
trouba – tlouba
korále – koláre
roleta – loreta
paraple – palapre

Zdroj: získaný materiál od klinického logopeda

Dvojice nesmyslných slov k rozvoji fonemické diferenciace

NESMYSLY

Sykavky

slen – šlen, zač – zač, zel – sel, suť – sutr, zás – sás, ces – ses, čico – cico, šas – šas, šosi – šosi, žuša – šuša, šuvl – žuvl, lužíp – lušíp, pečr – pecr, šířec – šiřec, sinši – zinši, simša – simša, šolm – šolm, krus – kruš, souči – zouči, oučre – oucre, postr – poštr, ečtíř ectíř, zal – zal, ecr – ečr, grouši – grousi, zečino – žečino, coča – čoca, čuft – cuft, souče – čouce, juci – juči, zanc – zanc, čecip – cečip, žisla – žisla, žungfy – šunfy, draceči – dračeci, sac – sac, čecí – cečí, kres – kres, smouš – cmouš, zance – sance, šmušle – žmušle, pišl – pišl, cašl – sašl, čmloň – šmloň, žluf – šluf, šlajc – šlajc, šlesr – sklešr, čons – sonč, česfu – šesfu, kosča – kosča, kuč – kuč, žiza – ziza, sušla – šusla, sint – šint, šířka – žiřka, šak – šak, čmuža – čmuša, sloužky – šloužky, čiří – ciří, cmeř – smeř, cviřka – čviřka, švuc – švuc, čmirá – šmirá

Měkkění

STEJNE' x NESTEJNE'

vátine – vátyne, dyn – din, kan – kaňk, oť – ot, dítka – dítka, tim – tim, řapí – tapí, otyň – otin, dělene – deleně, kajtí – kajtý, vuřka – vutka, bláti – bláti, tin – tin, těniko – těniko, dítěš – dytěš, děmni – děmni, řečni – řečny, křítěl – křítel, daň – dan, tělp – tělp, čumatý – chumatí, helany – helani, vrati – vrati, tipop – typop, lodeně – loděne, huntíl – huntyl, tetič – tetič, kolomný – kolomní, tranti – tranti, kutamni – kutamny, druť – druť, chety – chetí, edin – edyn, getráni – getrány, bálšni – bálšny, nařka – nařka, dáp – dáp, vutí – vutý, kukatý – kukatí, fatrnip – fatrnyp, řuk – řuk, aktí – aktý, ečný – ečný,

Zdroj: získaný materiál od klinického logopeda